

32 ครูเก่งครูดีมีทั่วแผ่นดินไทย Fine and Good Teachers are Prevalent

สมพงษ์ มาจันทร์

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

เป็นประธานกลุ่มเกษตรกรทำนาเวียงนาง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เคยรับราชการจนได้ตำแหน่ง เสมียนตราอำเภอและปลัดอำเภอ ต่อมาปี พ.ศ. 2521 ตัดสินใจลาออกจากราชการเพื่อไปประกอบอาชีพทำนาเพราะเชื่อมั่นว่านี่คือ “มหาวิทยาลัยชีวิต” จะสร้างงานสร้างรายได้และมีอิสระทำให้ได้เรียนรู้ถึงปัญหาของเกษตรกรที่ถูกเอารัดเอาเปรียบ จึงรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อต่อรองและจัดการผลผลิตร่วมกัน ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มผู้เลี้ยงสุกร แบบครบวงจร กลุ่มตลาดสดชุมชน กลุ่มปลูกพืชผักปลอดสารพิษ กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านแบบครบวงจร กลุ่มเลี้ยงโค-กระบือ และศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชน เพื่อให้เป็นแหล่งความรู้และการสร้างอาชีพให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง

บำเพ็ญ ณ อุบล

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

เป็นชาวจังหวัดอุบลราชธานี ในวัยเด็กอาศัยอยู่กับคุณป้าและคุณยาย ได้ติดตามคุณยายไปวัดทุกวัน ทำให้ชีวิตคุ้นเคยกับผู้ใหญ่และพระสงฆ์ ประกอบกับการที่ได้ศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนในวัดมาโดยตลอด ทำให้ซึมซับและเข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ของคนอีสานอย่างลึกซึ้ง เมื่อรับราชการในตำแหน่งอัยการจังหวัด อัยการเขตในพื้นที่ภาคอีสาน ได้ให้ความสนใจเรียนรู้ที่มาและคุณค่าของประเพณี เมื่อเกษียณอายุได้ทบทวนศึกษา ปรัชญา ศาสนา และประเพณีอีสานอย่างจริงจัง แล้วถ่ายทอดให้แก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง จนได้รับการยกย่องเป็น “เจ้าโคตร” (ต้นตระกูลใหญ่ที่คนอีสานให้ความเคารพนับถือ) เมืองอุบล

Sompong Machan

Thai wisdom teacher, community fund and business

Sompong, the Chairman of Waeng Nang Farmers of Mueang District in Mahasarakham Province, used to serve as a civil servant until he was posted as district clerical staff and District Deputy Chief. In 1978, he resigned from the public sector to be a farmer because he believes that this is “Life University” that can create revenue. It is also independent to learn problems of farmers who have been taken advantage of. He groups with agriculturalists to negotiate and manage their produce together, establish deposit group, fully integrated pig breeder group, community market group, toxic free vegetable group, fully integrated local craft group, cow-buffalo breeder group, and community economic learning center to be a center of knowledge and profession in harmony with real life.

Bamphen Na Ubon

Thai wisdom teacher, philosophy, religion and tradition

As an Ubon Ratchathani resident, in his childhood he lived with his aunt and grandmother. He followed his grandma to temples everyday. He was familiar with adults and monks. In addition, he was educated in temple school, thereby profoundly absorbing and understanding traditions and rituals of northeastern people. When serving as provincial and regional public prosecutor in the northeast, he studied background and value of the traditions. Upon his retirement, he seriously reviewed and studied philosophy, religion, and tradition of the northeast. Consequently, he has continuously transferred the knowledge to students and public in various forms and has been appraised as “Chao Khot” (Chief of family respected by the northeast people) of Ubon Ratchathani.

คำอ้าย เดชดวงตา

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การแกะสลักไม้)

เป็นชาวจังหวัดเชียงใหม่ ในวัยเด็กมีฐานะยากจน ได้รับการอุปถัมภ์จากบาทหลวงในศาสนาคริสต์ให้เรียนจนจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 และได้สมัครเรียนแกะสลักไม้จากครูช่างพื้นบ้าน เนื่องจากมีความสนใจด้านนี้มาตั้งแต่เด็ก ขณะที่ฝึกแกะสลักเคยได้รับรางวัลจากการประกวดฝีมือระดับท้องถิ่นหลายรางวัล ซึ่งต่อมาได้แกะสลักช้างที่มีผิวหนังเหมือนจริงเป็นต้นแบบแพร่หลายไปทั่วภาคเหนือ ทำให้มีผู้สมัครเป็นลูกศิษย์จำนวนมาก ครูอ้ายจึงจัดตั้ง **“ศูนย์ส่งเสริมชุมชนหัตถกรรม”** เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจที่จะเป็นช่างแกะสลัก และทำสื่อการสอนสำเร็จรูป นอกจากนี้ยังผลักดันให้จัดตั้งกองทุนการแกะสลักไม้ให้ช่างแกะสลักไม้ฝีมือดีมีหลักประกันมั่นคงในอาชีพ

พัฒน์ เกื้อสกุล

ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (หนังตะลุง)

เป็นชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานี เติบโตในครอบครัวนายโรงโนราห์ เมื่อวัยเยาว์ได้รับการฝึกฝนโนราห์จนเชี่ยวชาญ ทว่าครูพัฒนาไฟฝนที่จะเป็นนายหนังตะลุง หลังจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้ว บิดาได้นำไปฝากตัวฝึกวิชากับบรมครูหลายท่านจนเชี่ยวชาญ ปัจจุบันได้อุทิศตนให้ศิลปะแขนงนี้มาเป็นเวลากว่า 50 ปี และถ่ายทอดวิชาชีพนี้นี้ให้แก่ศิษย์เป็นจำนวนมากด้วยวิธี **“การสร้างเครือข่าย”** ทำให้การถ่ายทอดความรู้แพร่หลายกว้างขวาง โดยไม่มีผลตอบแทน การแสดงหนังตะลุงของครูพัฒน์โดดเด่นตรงที่สอดแทรกธรรมะในเนื้อเรื่องได้งดงาม จนได้รับฉายาว่า **“จอมธรรมะ”**

Kham-ai Detduangta

Thai wisdom teacher, art (wood carving)

He is a Chiang Mai resident. During his poor childhood, he was sponsored by Christian priest until he finished Mathayom 3, after which he studied wood carving from a local teacher due to his interest as a child. During his training he was awarded several times from local contests. Later, he carved an elephant with real-skin look, which has become a model throughout the north. A lot of students have applied for his apprenticeship. Khru Ai, thus, established **“Local Craft Community Center”** to transfer knowledge to those interested to be wood carvers, and make ready-made teaching media. In addition, he also urged the set-up of wood carving fund as a professional security for skilled wood carvers.

Phat Kuasakun

Thai wisdom teacher, art (Talung shadow show)

A Surat Thani native, Mr. Phat was born in a family of Norah theater manager. During his youth, he was trained to be a skillful Norah performer. However, he dreamed of being a Talung shadow show master. After finishing Prathom 4, his father recommended him to train with many Talung masters until he was skillful. He has dedicated himself to this art for over 50 years and transferred the knowledge to a lot of students by **“creating network”**. Knowledge transfer is thus widely extensive without any return. His Talung performance is outstanding as it is beautifully inserted with Dhamma until he is dubbed as **“Dhamma Master”**.